

Arap Müşriklerinin Allah İnancı

Ömer Faruk

10 Eki, 2018

<https://ilimvecihat.com>

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِیْنَ

Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in kendilerine gönderilip tevhid'e davet ettiği ve kendileriyle savaştığı Arap müşriklerinin çoğu, yaraticının, rızık verenin, öldürenin, yaşatanın, her şeyi bilen, kainat ve içindeki bütün mahlûkâtı idare edenin (*başka bir ifadeyle; kainatta tasarruf edenin, örneğin; hastalık ve şifa verenin, fakir ve zengin kılanın, rızıkları ve ecel vakitlerini belirleyen...*), yedi kat gök ve içindekilerin ve yedi kat yer ve içindekilerin hepsinin *-ibadet ettikleri sahte ilahları da dahil-* sahibi, kendisinin yönetimi/hakimiyeti ve dilemesi altında olanın, ilahları arasında en büyük olanın YALNIZCA ALLAH (*celle celâluh*) olduğuna inanıyor, bunu ikrar ediyorlardı.

Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmaktadır:

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

“(Bu müşriklere) De ki: “Size gökten ve yerden rızık veren kimdir? [1] Yahut o kulaklara ve gözlere malik (sahip) olan kimdir? [2] Ölüden diriyi çıkaran [3] ve diriden ölüyü çıkaran [4] kimdir? [5] (Kâinat'ın; yaşatma-öldürme, sağlık-hastalık, zenginlik-fakirlik, gece-gündüz gibi) işleri(ni) çekip çeviren/idare eden kimdir?” [6] Hemen “Allah” diyeceklerdir. De ki: “O halde (O'na şirk koştuktan ve böylece O'nun azabına duçar olmaktan) sakınmaz mısınız!?” (Yûnus 31)

Yani, **“Şayet bütün bunları kabul ediyorsanız o halde niçin ibadetin tümünü sadece Allah Teâlâ'ya sarf etmiyorsunuz!? Hal böyleyken neden O'nunla birlikte başkalarına da ibadet ediyorsunuz!?”** denmektedir. Bundan sonraki ayetlerde de aynı tarz ifadeler kullanılmıştır.

وَلَيْنُ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ

“Andolsun ki şayet onlara: “Gökleri ve yeri yaratan, güneşi ve ayı (mahlûkât'ın) hizmet(in)e sunan kimdir?” diye sorsan kesinlikle “Allah” derler. O halde nasıl (hak'tan) çevriliyorlar!?” (Ankebût 61)

İbn Kesîr (*rahimehullah*) bu ayetin tefsirinde şunları kaydetmiştir: *“(Bu ayetinde) Allah Teâlâ, kendisinden başka ilah olmadığını belirtiyor. Zira Allah*

ile beraber başkasına ibadet eden müşrikler, O'nun gökleri, yeri, güneşi ve ayı yaratma'da ve geceyi ve gündüzü (mahlûkâtın) hizmet(in)e sunma'da tek olduğunu, yaratıcı ve kullarına rızık verici olduğunu, onların rızıklarını ve ecellerini değişik olarak takdir ettiğini, onları kimisi zengin kimisi fakir olarak birbirlerinden ayrı kıldığını ve onlardan her birine en uygun olanı; kimin zenginliğe kimin de fakirliğe müstehak olduğunu bilen olduğunu itiraf ediyorlardı.”

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ. سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ. قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ. قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ. سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ

“De ki: Eğer biliyorsanız (söyleyin), yeryüzü ve o'nda bulunanlar kimindir? “Allah'ındır” diyecekler. De ki: Öyle ise öğüt alıp düşünmez misiniz!? De ki: Yedi kat göklerin Rabbi ve azametli Arş'ın Rabbi kimdir? “(Bunlar da) Allah'ındır” diyecekler. De ki: Şu halde sakınmaz mısınız!? De ki: Eğer biliyorsanız (söyleyin), her şeyin (göklerin ve yerin) melekûtu (mülkiyeti ve yönetimi) kendisinin elinde olan, engelleyen ama engellenemeyen [7] kimdir? “Allah'ındır” diyecekler. Öyle ise nasıl oluyor da büyüleniyorsunuz!?” (Mu'minûn 84-89)

وَلَيْتِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

“Andolsun ki şayet onlara: “Gökleri ve yeri kim yarattı?” diye sorsan kesinlikle: “onları şüphesiz Azîz (izzet sahibi, hiçbir şeyin kendisini mağlup edemediği) ve Alîm olan (her şeyi bilen) Allah yarattı” derler. (Zuhrûf 9) [8]

Bu müşriklerden kimileri, mutlak fayda ve zarar verenin sadece Allah olduğuna inanıyorlardı. İmrân b. Husayn (radiyallahu anh) şöyle demiştir:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي: يَا حُصَيْنُ كَمْ تَعْبُدُ الْيَوْمَ إِلَهًا؟ قَالَ أَبِي: سَبْعَةً، سِتَّةٌ فِي الْأَرْضِ وَوَاحِدًا فِي السَّمَاءِ قَالَ: فَأَيُّهُمْ تَعُدُّ لِرَغَبَتِكَ وَرَهْبَتِكَ؟ قَالَ: الَّذِي فِي السَّمَاءِ

Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) babama dedi ki: “Ey Husayn! Bugün kaç tane ilaha ibadet ediyorsun?” Babam da: “Yedi (ilaha ibadet ediyorum.) Bunlardan altısı yerde, biri ise (ki bu da Allah'tır) semadadır” dedi. Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) dedi ki: “Arzu ettiğin ve başına gelmesinden korktuğun şeyler hakkında (isteklerinin karşılanması için) onlardan hangisini (ilah olarak) sayarsın (ona yönelir ve ondan istersin.)” Babam şöyle dedi: “Sema'da olanı...” (Tirmizî, Ahmed) [9]

Kur'ân ve sünnet nasları gibi cahiliye döneminde yaşamış Arap şairlerinin Allah Teâlâ hakkında söyledikleri de, onların inançlarını gösteren önemli kanıtlardır. İşte bunlardan birkaçı:

Şair en-Nâbiğa, Nu'man b. Münzir'e özür beyan ederken şöyle demiştir:

حلفت فلم أترك لنفسك ريبة... وليس وراء الله للمرء مذهب

"Yemin ettim ki, nefsine (içine) hiçbir şüphe bırakmayacağım. Kişinin Allah'ın ötesinde hiçbir gidiş yeri yoktur. (Dönüş Allah'adır ve O'na hesap verilecektir.)"

Züheyr b. Ebî Selmâ şöyle söylemiştir:

فلا تكتمننَّ الله ما في نفوسكم ... ليخفى فمهما يكتم الله يعلم

يؤخر فيوضع في كتاب فيدخر ... ليوم حساب أو يعجل فينقم

"Gizli olsun/bilinmesin diye içinizdekileri Allah'tan gizlemeyin. Ne kadar da gizlense Allah bilir. (Bu gizlenen şeyin cezası) ya ertelenir ve kitab'a (amel defterine) konulup hesap günü için saklanır veyahut acele edilip intikam alınır."

İbn Kesîr (rahimehullah) Hûd suresi 5. ayetin tefsirinde bu şiiri aktardıktan sonra şunları söylemiştir: *"Bu cahiliye dönemi şairi, Allah'ın varlığını, O'nun cüz'iyâtı (ince ayrıntıları) bildiğini, ahiret gününü, amellerin karşılığının verileceğini ve kıyamet günü için amellerin defterlere yazıldığını itiraf etmiştir."* (Aynı şekilde bir önceki şiirde de şairin ahiret gününe inandığı anlaşılmaktadır.)

Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir: *"Arap şairlerinin söylediği sözlerin en doğrusu Lebîd'in şu sözüdür:*

ألا كل شيء ما خلا الله باطل

"İyi bilin ki Allah'ın dışındaki her şey batıldır (helak olacaktır, fânidir, bâki olan sadece Allah'tır.)" (Muslim)

Antera b. Şeddâd şöyle söylemiştir:

يا عبلاً أين من المنية مهربي ... إن كان ربي في السماء قضاه

“Ey Ablu! Şayet Rabbim sema’da eceli belirlemişse ecelden kaçış yerim neresidir ki!”

Ümeyye b. Ebi’s-Salt şöyle demiştir:

مجدوا الله فهو للمجد ... أهل ربنا في السماء أمسى كبيراً

“Allah’ı övün/yüceltin. O, övülmeye layıktır. Semada olan Rabbimizdir. Büyüktür.”

Başka bir şiirinde ise şöyle demiştir:

فسبحان من لا يقدر الخلق قدره... ومن هو فوق العرش فردٌ موحد

“Mahlukların kendisini (hakkıyla) yüceltemedikleri kimseyi ve Arşın üzerinde olanı her türlü noksanlıktan tenzih ederim (Subhânallâh.) O tektir, birleşmiş olandır.”

Evs b. Hârise b. Sa’lebe şöyle söylemiştir:

فإن لنا رباً علا فوق عرشه... عليماً بما نأتي من الخير والشر

“Bizim öyle bir Rabbimiz var ki, O, arşının üzerine yükselmiş ve işleyeceğimiz hayır ve şerleri bilendir.”

Meşhur şair İmriu’l-Kays şöyle demiştir:

والحمد لله أرى إبلي

“Devemi görüyorum, el-hamdu lillâh (bütün hamdler Allah’a mahsustur.)”

Hâtim Tâî şöyle demiştir:

أفضحُ جارتي وأخونُ جاري؟... معاذ الله أفعل ما حبيبتُ

“Kadın komşumun ırzına geçip erkek komşuma ihanet mi edeyim! Haya ettiğim bir işi yapmaktan Allah’a sığınırım (Meâzallâh.)”

Evs şöyle söylemiştir:

وَبِاللَّاتِ وَالْعُزَّى وَمَنْ دَانَ دِينَهَا...وبالله إن الله مِنْهُنَّ أَكْبَرُ

“Lat’a, Uzza’ya, onların dinine boyun eğene ve Allah’a yemin olsun ki,

muhakkak ki Allah onlardan (Lat ve Uzza'dan) daha büyüktür."

İbn İshâk (*rahimehullah*) meşhur siyerinin baş taraflarında, Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in müşrik dedesi Abdulmuttalib'in zezem kuyusunu kazma hadisesinden bahsederken O'nun şöyle dua ettiğini aktarır:

اللهم أنت الملك المحمود ... ربي وأنت المبدىء المعيد

وممسك الراسية الجلمود ... من عندك الطارف والتلبد

إن شئت ألهمت ما تريد...

"Allah'ım! Sen Melik'sin (bütün kainatın sahibi ve hükümdarısın.) Övülmeye layık olansın. Rabbimsin. Ve sen yaratan ve öldükten sonra da tekrar diriltecek olansın. Sert ve sabit şeyleri ayakta tutansın. Eski ve yeni her şey senden gelir. Dilersen istediğini ilham edersin..."

Yine İbn İshâk, Abdulmuttalib'in 10 oğlundan birini Allah için kurban etmeyi adaması olayını anlatırken O'nun şu şiirleri söylediğini nakleder:

عاهدت ربي وأنا موف عهده ... أيام أحفر وبني وحده

والله لا أحمد شيئاً حمده ... كيف أعاديته وأنا عبده

إني أخاف إن أخرت وعده ... أن أضل إن تركت عهده...

"Rabbime söz verdim, ben ahdimi gözetenim. Günlerce çukur kazarım, O ise tek başına (kainatı) kurdu. Vallahi O'na layık olduğu şekilde hamd edemiyorum. O'na nasıl düşmanlık ederim, ben O'nun kuluyum. Ben O'na verdiğim va'di geciktirmekten korkarım. O'na verdiğim sözü terk edersem sapıklığa düşmekten (korkarım)..."

الله ربي وأنا موف نذره ... أخاف ربي إن عصيت أمره

والله لا يقدر شيء قدره ... فهو وليي وإليه عمره...

"Allah Rabbimdir. Ben de O'na yaptığım adağımı yerine getirenim. Korkarım Rabbim'den şayet emrine isyan edersem. Vallahi hiçbir şey O'nu (hakıyla) yüceltmez. O benim velim'dir. O'nun (Abdullah'ın -Allah Rasûlü'nün babası-) ömrü O'nun elindedir..."

الحمد للخالق لا العباد...

“Bütün hamdler Allah’a mahsustur, kullara değil...”

Abdumuttalib’in bunun gibi İbn İshâk’ın aktardığı daha başka şiirleri de vardır.

Arap müşriklerinin Allah Teâlâ hakkındaki inançları işte böyleydi. Ancak bu inançları yeterli gelmeyip onları İslam’a sokmamıştı. Bütün bu ikrar ve itiraflarına rağmen Müslüman olmamışlardı. Bilakis yine de müşriklerdi.

(İnşâallah bundan sonraki yazıda Arap müşriklerinin Allah Teâlâ’ya yönelttikleri ibadetler ele alınacaktır.)

Ve’l-hamdu lillâhi Rabbi’l-âlemîn.

1 - Burada “rızık”ta Allah’ı birleme vardır.

2 - Burada “mülk (sahip olma)”da birleme vardır.

3 - Yani ölü nutfeden canlı bir varlığı, ölü yumurtadan canlı bir kuşu, ölü topraktan canlı bir bitkiyi çıkaran...

4 - Yani diriden nutfeyi, kuştan yumurtayı çıkaran...

5 - Burada “yaratma”da birleme vardır.

6 - Burada ise “kainatı düzene sokma/kainatta tasarruf etme”de birleme vardır. Bu cümle, öncesinde geçen cümlelerin hepsini kapsayan bir cümledir.

7 - Yani, dilediği kimseye yardım edip zararı ondan def eden, ama hiçbir kimsenin kendisini dilediğini cezalandırmasından engelleyemediği kimse.

8 - Arap müşriklerinin Allah hakkındaki inançlarına dair ayrıca bkz: Zuhrûf 87, Ankebût 63, Lukmân 25.

[9](#) - Rivayetin devamında Husayn (*radiyallahu anh*)'ın Müslüman olduğu geçmektedir. Tirmizî (*rahimehullah*) bu hadis hakkında şöyle demiştir: “*Bu hadis hasen ğarîb bir hadistir. Bu hadis, İmrân b. Husayn'den bunun dışında başka varyantlarla da rivayet edilmiştir.*” İbnu'l-Kayyim (*rahimehullah*) “*el-Vâbilu's-Sayyib*” adlı kitabında (sy:411) bu rivayetin “*sahih*” olduğunu söylemiştir.